

COMISIA
EUROPEANĂ

ÎNALTUL REPREZENTANT AL
UNIUNII PENTRU AFACERI
EXTERNE ȘI POLITICA
DE SECURITATE

Bruxelles, 25.1.2017
JOIN(2017) 4 final

**COMUNICARE COMUNĂ CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIUL
EUROPEAN ȘI CONSILIU**

**Migrația pe ruta central-mediteraneeană
Gestionarea fluxurilor de migrație, salvarea de vieți omenești**

INTRODUCERE

În 2016, un număr record de refugiați și de migranți au încercat să ajungă pe țărmurile europene pe ruta central-mediteraneeană. Peste 181 000 de persoane au fost detectate pe această rută, în 2016; marea majoritate a acestora au ajuns în Italia. Anul 2016 a fost, de asemenea, un an record în ceea ce privește numărul persoanelor care și-au pierdut viața pe mare: peste 4 500 de persoane s-au înecat încercând să traverseze marea¹. În prezent, ruta central-mediteraneeană este din nou principala rută utilizată de migranți și refugiați pentru a ajunge în Europa, așa cum era înainte de creșterea numărului de sosiri pe ruta est-mediteraneeană, la sfârșitul anului 2015 și începutul anului 2016. Suferințele umane și costurile generate de această situație sunt intolerabile.

Multe motive explică creșterea afluxului de migranți pe ruta central-mediteraneeană, precum instabilitatea din Libia, dar și factori mai largi, cum ar fi conflictele violente și situația economică din Africa Subsahariană. Este puțin probabil ca acești factori să dispară în viitorul apropiat, fapt care duce la persistența fluxurilor și, prin urmare, la creșterea presiunii suportate de cele mai afectate state membre ale UE: Italia și Malta.

Libia deține o poziție de răscruce pe ruta central-mediteraneeană, reprezentând punctul de plecare pentru 90 %² dintre cei care doresc să călătorească în Europa³. Persoanele care introduc ilegal migranți și traficanții exploatează o situație politică instabilă și controlul fragmentat asupra teritoriului și frontierelor. Aceștia contribuie, prin acțiunile lor și încălcările drepturilor omului, la instabilitatea din țară, sporind astfel vulnerabilitatea migranților. Înregistrarea de progrese în direcția unei situații politice stabile este esențială pentru asigurarea unui viitor durabil pentru Libia și a stabilității regiunii, în ansamblu. Găsirea unei soluții durabile la provocările în materie de guvernare și de securitate cu care se confruntă Libia continuă să fie o prioritate pentru Libia, pentru UE, pentru statele sale membre și pentru partenerii săi internaționali, fiind esențială pentru un răspuns eficient și sustenabil pe termen lung la problema migrației. În acest scop, UE va continua să sprijine Guvernul de uniune națională al Libiei (GNA) și Consiliul prezidențial, ca autorități legitime ale Libiei⁴ și parteneri cruciali în acest demers.

UE și statele sale membre au definit în mod progresiv un răspuns în materie de politică mai puternic și mai coerent, în scopul gestionării fluxurilor de migranți și al salvării de vieți pe ruta central-mediteraneeană. Consiliul European din decembrie 2013 a concluzionat: „Un angajament sporit cu țările terțe pentru a preveni imbarcarea migranților în călătorii periculoase spre Uniunea Europeană ar trebui să reprezinte o prioritate.” În 2015, Comisia a prezentat o agendă europeană cuprinzătoare privind migrația⁵. După pierderea a sute de vieți omenești în urma unui naufragiu survenit în apropiere de Lampedusa, în aprilie 2015, Consiliul European a concluzionat că UE „va mobiliza toate resursele pe care le are la dispoziție pentru a împiedica noi pierderi de vieți omenești pe mare și a combate [...] cauzele profunde ale situației de urgență umanitare cu care ne confruntăm” și a decis „să consolideze prezența noastră pe mare”. Prin urmare, a fost asigurată prezența permanentă a UE pe mare, fapt care a contribuit la salvarea a zeci de mii de oameni. Din octombrie 2015, UE a lansat o fază de cooperare intensă cu partenerii din Africa, dând curs măsurilor adoptate în cadrul Summitului de la Valletta privind migrația, din 2015⁶. Începând din iunie 2016, cadrul de parteneriat a lansat acțiuni specifice de cooperare cu principalele țări în ceea ce privește originea migranților și

¹ Sursa: <https://missingmigrants.iom.int/mediterranean>.

² Sursa: Ministerul de Interne al Italiei.

³ Numărul estimat al migranților aflați în Libia este cuprins între 700 000 și 1 milion. Aproximativ 350 000 sunt considerați a fi persoane strămutate intern (conform datelor Organizației Internaționale pentru Migrație - OIM), dar aceștia doresc/intenționează să se întoarcă în țara lor de origine sau să rămână în Libia.

⁴ În conformitate cu Rezoluția 2259 a Consiliului de Securitate al ONU.

⁵ COM(2015) 240 final, 13.5.2015.

⁶ Concluziile Consiliului European din decembrie 2016. A se vedea Declarația politică și Planul de acțiune de la Valletta. Următorul pas în cadrul acestui proces va fi o reuniune a înalților funcționari, care va avea loc în perioada 8-9 februarie.

rutele de tranzit⁷. În decembrie 2016, Consiliul European a subliniat „necesitatea de a consolida sprijinul pentru paza de coastă din Libia, inclusiv prin EU NAVFOR MED operația SOPHIA”, și faptul că „trebuie lansate inițiative pentru a oferi posibilități de returnare voluntară asistată migranților blocați în Libia și pentru a limita călătoriile periculoase.”

Este evident că, dacă nu se iau măsuri suplimentare, începând cu primăvara anului 2017, fluxurile necontrolate de migrație neregulamentară pe ruta central-mediteraneeană vor continua. Astfel cum a afirmat prim-ministrul Maltei, Joseph Muscat, în discursul său către Parlamentul European: „În primăvara următoare, Europa se va confrunta cu un aflus masiv de migranți pe ruta central-mediteraneeană. [...] Un singur stat membru nu poate gestiona sau absorbi acest nou aflus. Prin urmare, esența principiilor de bază ale Uniunii Europene va fi greu pusă la încercare dacă nu acționăm acum”⁸.

În consecință, UE și statele sale membre trebuie să identifice și să întreprindă, înainte de primăvara și vara viitoare, acțiuni operaționale care pot aduce o schimbare. Acțiunea coordonată a UE trebuie să se desfășoare în strânsă cooperare cu statele membre și, în cazul în care statele membre sunt implicate în propriile acțiuni - în special Italia și Malta - eforturile UE vor fi concepute astfel încât să completeze aceste eforturi și să le sprijine, prin mobilizarea tuturor instrumentelor disponibile la nivelul UE, aplicând o abordare coerentă și comună. GNA este un partener crucial în acest demers și toate acțiunile trebuie să se desfășoare în deplină coordonare cu GNA și cu sprijinul acestuia. UE își va consolida eforturile de îmbunătățire a capacității GNA.

Prezenta comunicare comună identifică o serie de acțiuni-cheie care pot avea un impact direct și se concentrează asupra acelor acțiuni care pot fi inițiate într-o perioadă de timp relativ scurtă, vizând diferitele etape de-a lungul rutei central-mediteraneene. Aceste acțiuni fac parte dintr-o strategie cuprinzătoare, care se axează în mod deosebit pe ruta prin Libia, dar care ține seama, de asemenea, de contextul regional mai larg (în special Tunisia, Egipt și Algeria), cu scopul de a preveni o deplasare a rutei și a evita orice consecințe negative pentru țările vecine. Strategia ține seama, de asemenea, de importanța implicării municipalităților libiene și a cooperării strânse cu organizații internaționale, cum ar fi OIM și UNHCR, care desfășoară activități în această țară.

Un alt element important îl constituie eforturile depuse în interiorul UE pentru gestionarea migrației, în special prin proceduri eficiente și înregistrarea completă la sosirea în UE, precum și prin returnarea efectivă a persoanelor care nu au nevoie de protecție internațională. În special, o politică de returnare credibilă clarifică faptul că pericolele asociate cu traversarea Mării Mediteraneene nu justifică asumarea riscurilor pe care le implică acest demers. Având în vedere noile nevoi, Comisia va actualiza, în următoarele săptămâni, Planul de acțiune al UE privind returnarea,⁹ în scopul asigurării cu celeritate a unui răspuns eficace. În special, Comisia va identifica, pe baza actualelor norme ale UE, modalitățile prin care se poate asigura o mai bună punere în aplicare a deciziilor de returnare, utilizând flexibilitatea prevăzută de normele menționate, și va oferi orientări clare în acest sens.

1. PROVOCAREA REPREZENTATĂ DE MIGRAȚIE PE RUTA CENTRAL-MEDITERANEEANĂ

În 2016, peste 181 000 de migranți în situație neregulamentară au fost detectați pe ruta central-mediteraneeană, marea majoritate a acestora ajungând în Italia. Italia a raportat o creștere cu 18 % a numărului de sosiri, față de 2015, acest număr depășind chiar nivelul maxim al sosirilor înregistrat în 2014. În comparație cu Italia, numărul de sosiri în Malta este redus. Libia a fost principala țară de

⁷ COM (2016) 960 final, 14.12.2016, Al doilea raport intermediar: primele rezultate cu privire la cadrul de parteneriat cu țările terțe în contextul Agendei europene privind migrația. Următorul raport va fi adoptat în martie 2017.

⁸ <https://www.eu2017.mt/en/news/Pages/Speech-by-Prime-Minister-Joseph-Muscat-at-the-EP-Plenary-Session-on-the-Presidency-Priorities.aspx>

⁹ Actualul Planul de acțiune al UE privind returnarea a fost adoptat în 2015 [COM(2015) 453 final, 9.9.2015].

plecare pentru aproape 90 % dintre migranți, fiind urmată de Egipt (7 %), Turcia (1,9 %), Algeria (0,6 %) și Tunisia (0,5 %)¹⁰.

Aceste cifre arată că, în 2016, ruta central-mediteraneeană a fost principala rută de sosire în Europa pentru migranții în situație neregulamentară. În timp ce pe ruta est-mediteraneeană, în 2015 s-a atins cel mai mare nivel al cazurilor detectate de trecere ilegală a frontierelor, respectiv 885 000 de cazuri, reducerea înregistrată după semnarea Declarației UE-Turcia, la 18 martie 2016¹¹ a fost semnificativă (a se vedea figura 1). Creșterea, în continuare, a numărului de cazuri de trecere ilegală a frontierelor detectate pe ruta central-mediteraneeană este, prin urmare, cu atât mai evidentă (a se vedea figura 2).

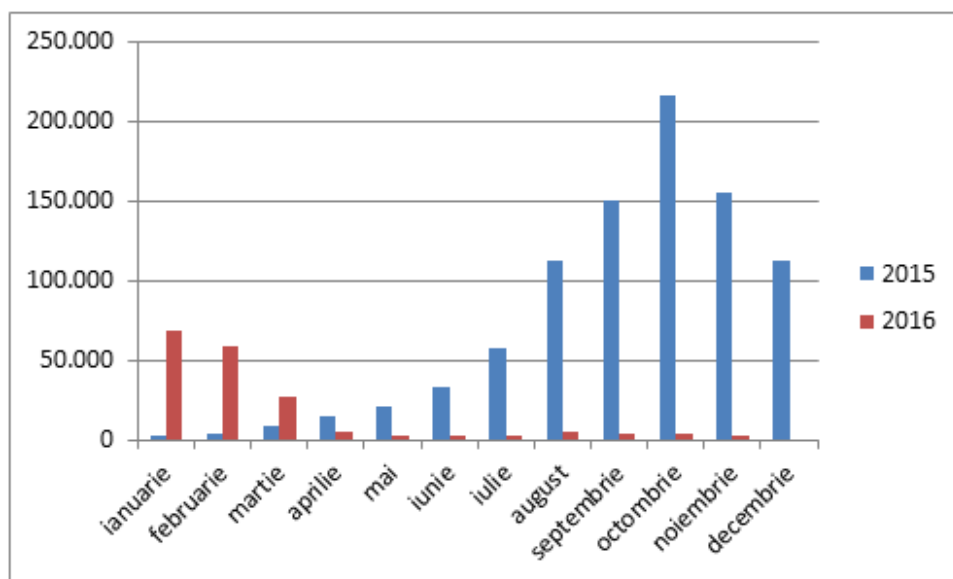

Figura 1. Numărul de sosiri pe ruta est-mediteraneeană în perioada 2015-2016 (sursa: Frontex - date până în noiembrie 2016)

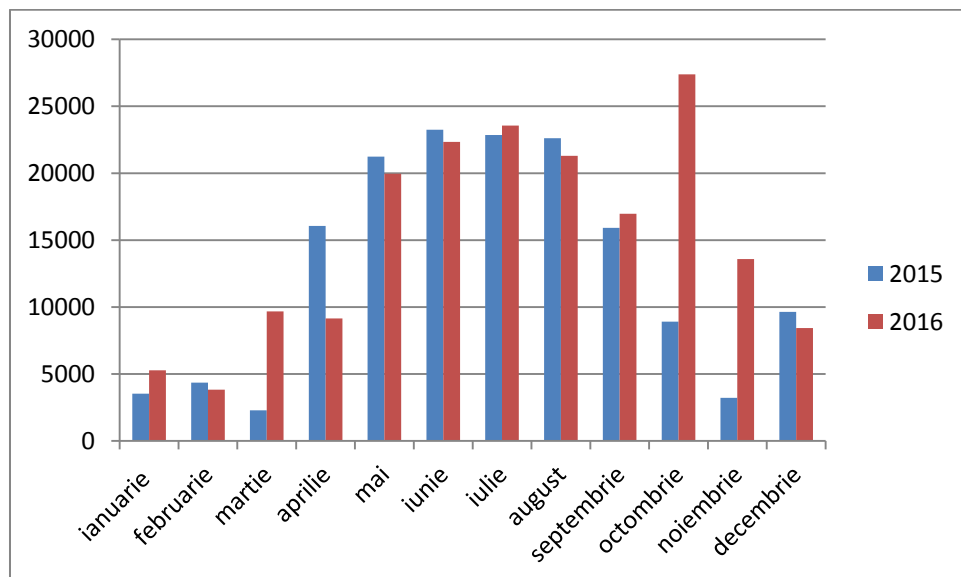

Figura 2. Numărul de sosiri pe ruta central-mediteraneeană în perioada 2015-2016 (sursa: Ministerul de Interne al Italiei - Total 2015: 153 842 Total 2016: 181 436)

¹⁰ Sursa: Ministerul de Interne al Italiei.

¹¹ <http://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/>

Defalcarea pe naționalități arată un flux constant de migranți din Africa Subsahariană. În topul primelor 10 țări de origine a migranților care au debarcat în Italia, în 2016, s-au aflat: Nigeria (21 %), Eritreea (11 %), Guineea (7 %), Côte d'Ivoire (7 %), Gambia (7 %), Senegal (6 %), Mali (6 %), Sudan (5 %), Bangladesh (4 %) și Somalia (4 %). Ponderea altor țări de origine a fost de 22 %.

Puțin mai mult de jumătate dintre migranții care au sosit în Italia au solicitat azil. Cu toate că întotdeauna a existat migrație, se pare că în acest caz este vorba de o deplasare structurală din Africa Subsahariană și nu există niciun indiciu conform căruia aceste tendințe s-ar putea modifica, atât timp cât situația economică și cea politică/de securitate din țările de origine nu se îmbunătățește.

O tendință îngrijorătoare este faptul că numărul migranților vulnerabili, în special al femeilor și minorilor, este în creștere. Dintre cei 181 000 de migranți care au debarcat în Italia, aproximativ 24 000 erau femei (13 %, aproape jumătate dintre acestea provenind din Nigeria), iar aproximativ 28 000 erau minori (15 %), marea majoritate a acestora fiind neînsoțiți (91 %). Aceasta reprezintă o creștere a ponderii comparativ cu 2015 (10 %) și o creștere a ponderii minorilor neînsoțiți (75 % în 2015). Printre primele cinci țări de origine a minorilor neînsoțiți se află: Eritreea (15 %), Gambia (13 %), Nigeria (12 %), Egiptul (10 %) și Guineea (10 %).

2. REDUCEREA NUMĂRULUI DE TRAVERSĂRI, SALVAREA DE VIEȚI OMENEȘTI PE MARE

Răspunsul la tragediile de pe mare

De la începutul acestui deceniu, peste 13 000 de migranți în situație neregulamentară și-au pierdut viața încercând să ajungă în Europa pe ruta central-mediteraneeană. Italia și Malta au depus eforturi considerabile pentru a reduce riscul de pierderi de vieți omenești și pentru a răspunde, prin activități de căutare și salvare, la apelurile de urgență primite pe mare. În 2013, guvernul italian a lansat prima acțiune coordonată de amploare vizând salvarea de vieți omenești pe mare, prin intermediul operației navale și aeriene Mare Nostrum.

De la sfârșitul anului 2014, cooperarea la nivelul UE, desfășurată întotdeauna cu deplina respectare a drepturilor omului și a dreptului internațional, a avut o contribuție importantă. În urma operațiilor Triton și Sofia, au fost salvați pe mare peste 200 000 de migranți.

Principalele inițiative ale UE în apele Mării Mediterane centrale

Forța navală a Uniunii Europene – Marea Mediterană (EUNAVFOR MED operația SOPHIA) a fost creată în timp record, în iunie 2015, în scopul identificării, capturării și înlăturării navelor și activelor utilizate sau suspectate a fi utilizate de cei care introduc ilegal migranți sau de traficanții de persoane, în vederea subminării modului lor de operare în zona central-sudică a Mării Mediterane, precum și în scopul prevenirii pierderii în continuare de vieți omenești pe mare. Începând din octombrie 2015, operația a intrat în a doua fază, care implică acțiuni de abordaj, percheziționare, sechestrare și deviere, în marea liberă, a navelor suspectate de a fi folosite pentru introducerea ilegală de persoane sau pentru traficul de persoane. Mandatul actual se încheie în iulie 2017. În cursul operațiunii, 25 de state membre¹² au contribuit cu aproape 1 800 de membri de personal și cu active. Activele utilizate în prezent includ 6 nave de suprafață și 6 active aeriene. Operația Sophia a neutralizat până în prezent aproximativ 372 de nave care au introdus în mod ilegal migranți, a contribuit la arestarea a aproximativ 101 persoane suspectate de a fi introdus ilegal migranți și a salvat aproape 32 000 de persoane în marea liberă. Mandatul său a fost consolidat în iunie 2016 pentru a include două sarcini de sprijin: formarea pazei de coastă și a marinei libiene și contribuirea la punerea în aplicare a embargoului ONU asupra armelor în marea liberă, în largul coastei Libiei. Operația Sophia este autorizată, în prezent, să își desfășoare activitatea în marea liberă, în imediata apropiere a

¹² Austria, Belgia, Bulgaria, Cipru, Republica Cehă, Spania, Estonia, Finlanda, Franța, Germania, Grecia, Ungaria, Italia, Letonia, Lituania, Luxemburg, Malta, Țările de Jos, Polonia, Portugalia, România, Suedia, Slovacia, Slovenia și Regatul Unit.

Libiei și, prin urmare, nu își desfășoară activitatea în apele teritoriale libiene.

În noiembrie 2014, Frontex a lansat **operațiunea Triton**, care a pus accentul pe protecția frontierelor, dar și pe furnizarea de sprijin pentru operațiunile de căutare și salvare. În iulie 2015, zona sa operațională a fost extinsă către sud, facilitând, de asemenea, acordarea de sprijin pentru operațiunile de căutare și salvare desfășurate mai la sud. Ofițerii detașați de Frontex sprijină demersul autorităților italiene de înregistrare a migranților care sosesc pe teritoriul UE. Domeniile principale ale operațiunii Triton s-au extins pentru a include criminalitatea transfrontalieră, cum ar fi introducerea ilegală de persoane, traficul de droguri, pescuitul ilegal și poluarea maritimă. Operațiunea Triton își desfășoară activitatea sub comanda Ministerului de Interne al Italiei. La acțiunile operațiunii participă în total 28 de țări europene¹³, prin punerea la dispoziție fie de echipamente tehnice, fie de polițiști de frontieră.

În paralel, începând cu sfârșitul anului 2014, un număr mic, dar în creștere, de organizații neguvernamentale (ONG-uri) au început, de asemenea, să se implice în mod activ în operațiunile de căutare și salvare din zona centrală a Mării Mediterane. În prezent, 9 ONG-uri exploatează 14 nave în acest scop. Operațiunile lor se concentrează asupra activităților din imediata vecinătate a Libiei, navele mai mari efectuând veritabile acțiuni de căutare și salvare, preluând migranții și transportându-i în porturile italiene. ONG-urile mai mici se concentrează exclusiv pe salvare, distribuirea de veste de salvare și acordarea de îngrijiri medicale de urgență în apropierea coastei libiene, apelând la intervenția navelor mai mari pentru transportul ulterior al migranților în porturile italiene. În 2016, paza de coastă și forțele navale italiene, Triton și operația Sophia, precum și ONG-urile au efectuat aproximativ același număr de operațiuni de salvare inițiale.

Activitățile de patrulare, inclusiv sprijinirea activităților de căutare și salvare, s-au deplasat treptat dinspre apele din apropierea Italiei către apele situate mai aproape de Libia. O consecință directă a acestei situații a fost o schimbare a modului de operare al persoanelor care introduc ilegal migranți. Acestea utilizează din ce în ce mai mult, pentru transportul migranților în situație neregulamentară și al refugiaților, ambarcațiuni gonflabile ieftine și complet neadaptate navigării pe mare, care nu au șanse să ajungă vreodată pe țărmurile italiene, pornind de la premisa că migranții vor fi preluați în apropierea sau în apele teritoriale libiene. Faptul că aceste ambarcațiuni reprezintă în prezent 70 % din numărul total al bărcilor care părăsesc coasta Libiei constituie unul dintre motivele pentru care călătoriile sunt tot mai periculoase și contribuie la creșterea numărului de decese pe mare. Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă și Europol ar trebui să monitorizeze îndeaproape liniile de aprovizionare pentru aceste ambarcațiuni gonflabile, în Libia, și să coopereze cu autoritățile libiene în vederea întreruperii aprovizionării persoanelor care introduc ilegal migranți.

UE își menține imperativul umanitar privind salvarea de vieți omenești pe mare. Operația Sophia este autorizată, în prezent, să își desfășoare activitatea în marea liberă din imediata apropiere a Libiei, însă nu și în apele teritoriale libiene. În condițiile actuale, în deplin acord cu autoritățile libiene recunoscute, cooperarea operațională strânsă, prin furnizarea de formare profesională și active, cu paza de coastă libiană consolidată ar putea spori numărul de vieți salvate, precum și șansa ca persoanele care introduc ilegal migranți să fie interceptate și împiedicate să acționeze și ar reduce la minimum orice consecințe nedorite.

Intensificarea sprijinului acordat pazei de coastă libiene

Pentru a face față în mod eficace situației actuale, o parte a soluției ar trebui să o reprezinte demersurile autorităților libiene de împiedicare a acțiunilor persoanelor care introduc ilegal migranți și garantarea faptului că paza de coastă libiană dispune de capacitatea necesară pentru o mai bună gestionare a frontierelor maritime și pentru a asigura debarcarea în condiții de siguranță pe coasta

¹³ Austria, Belgia, Bulgaria, Republica Cehă, Croația, Danemarca, Elveția, Estonia, Finlanda, Franța, Germania, Grecia, Islanda, Letonia, Lituania, Luxemburg, Malta, Norvegia, Polonia, Portugalia, România, Slovacia, Slovenia, Spania, Suedia, Țările de Jos, Regatul Unit și Ungaria.

Libiei. Desigur, eforturile autorităților libiene trebuie să fie sprijinite de UE și statele sale membre, în special prin formare, consiliere, consolidarea capacităților și alte mijloace de sprijin. În cadrul cooperării în zonele lor de acțiune și în limita mandatelor lor respective, Sophia și Triton ar putea să se concentreze asupra activităților de combatere a introducerii ilegale de migranți și asupra sprijinirii operațiunilor de căutare și salvare în largul mării, specializându-se în monitorizare, avertizarea autorităților libiene și combaterea traficantilor.

Recunoașterea rolului central pe care paza de coastă libiană¹⁴ ar trebui să îl joace în gestionarea situației, consolidându-și, totodată, capacitatea, reprezintă o prioritate, atât în ceea ce privește capacitățile, cât și în ceea ce privește nevoile în materie de echipamente. În acest scop, UE, acționând, printre altele prin intermediul operației Sophia și al Misiunii UE de asistență la frontieră (EUBAM), cooperează îndeaproape cu statele membre și cu alți actori, pentru a asigura coerența în furnizarea de sprijin pentru consolidarea capacităților. De asemenea, posibilitatea de formare a poliției maritime libiene – care depinde de Ministerul de Interne și intervine pe mare – ar trebui, de asemenea, să fie luată în considerare în cadrul EUBAM, al operației Sophia sau al altor inițiative ale UE.

Paza de coastă libiană se confruntă cu nevoi complexe în materie de formare, care variază de la practici de navigație de bază și capacitatea de operare în condiții de siguranță pe mare, până la executarea întregii game de sarcini de asigurare a respectării legii care revin pazei de coastă, inclusiv controlul eficace al zonei internaționale de căutare și salvare care revine Libiei. UE acordă o atenție deosebită asigurării faptului că întărirea capacităților contribuie la garantarea respectării drepturilor omului în cazul migranților. Operația Sophia a început formarea pazei de coastă libiene prin trei pachete de formare.

Această formare este completată de acțiuni realizate de actori în cadrul altor programe ale UE gestionate de Comisie. Printre acestea se numără programul Rețeaua mediteraneană Seahorse, care vizează consolidarea supravegherii frontierelor libiene și care este pus în aplicare de șapte state membre¹⁵, sub îndrumarea Guardia Civil din Spania. Aceste eforturi ar trebui acum intensificate, astfel încât prin acțiunile complementare să se răspundă întregii game de nevoi identificate.

Ca o etapă intermediară, Comisia va conveni rapid cu Guardia Civil asupra consolidării finanțării pentru formarea pazei de coastă libiene, prin acordarea unei sume suplimentare de 1 milion EUR în cadrul programului Seahorse existent¹⁶. Acesta ar urma să fie completat ulterior de un nou program de sprijin pentru paza de coastă libiană¹⁷, cu scopul de a se asigura faptul că diferitele tipuri de cursuri de formare oferite în cadrul diverselor programe vor contribui la îndeplinirea tuturor nevoilor pazei de coastă libiene. În paralel, Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă a oferit, de asemenea, cursuri de formare suplimentare pazei de coastă libiene și se va avea în vedere organizarea unor acțiuni similare în viitor. Complementaritatea și coerența efective ale inițiativelor de formare furnizate de diferiți actori vor fi asigurate prin intermediul mecanismelor de coordonare informală.

Această coordonare va beneficia, de asemenea, de sprijin prin intermediul unui acord de grant în valoare de 2,2 milioane EUR, încheiat cu Ministerul de Interne al Italiei¹⁸; prima componentă a acordului de grant (pusă în aplicare de Organizația Internațională pentru Migrație) este dedicată

¹⁴ Paza de coastă libiană, în forma actuală, a fost înființată în 1996 și răspunde de exercitarea suveranității statului și de asigurarea aplicării legii, cu respectarea principiilor ONU și a legislației naționale. Serviciile de logistică, personal și formare ale pazei de coastă sunt grupate cu cele ale marinei. Este general acceptat faptul că paza de coastă este organul cel mai operațional care asigură funcții de pază a coastei.

¹⁵ Spania, Italia, Malta, Franța, Grecia, Cipru și Portugalia.

¹⁶ Acest program este finanțat în cadrul Instrumentului de cooperare pentru dezvoltare. Formarea ar putea fi extinsă la personalul pazei de coastă din Tunisia, Algeria și Egipt, în momentul în care aceste țări vor participa la programul Seahorse.

¹⁷ Opțiunile de finanțare includ Fondul fiduciar de urgență pentru stabilitate și pentru abordarea cauzelor profunde ale migrației neregulate și ale strămutărilor de persoane în Africa („Fondul fiduciar al UE pentru Africa”) și Instrumentul european de vecinătate (IEV).

¹⁸ Semnat în cadrul Programului regional pentru dezvoltare și protecție în Africa de Nord.

sprijinirii operațiunilor de salvare pe mare și formării pazei de coastă libiene, iar cea de a doua componentă (care urmează să fie pusă în aplicare în cooperare cu Înaltul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați - UNCHR) vizează consolidarea capacităților autorităților libiene și acordarea de asistență refugiaților și solicitanților de azil care se află sau au debarcat în Libia.

Aceste programe demonstrează că, deși bugetul UE nu poate finanța operația Sophia în mod direct, acesta poate finanța formarea pazei de coastă libiene. În acest context, Comisia este pregătită să identifice soluții adecvate pentru a asigura o finanțare pe termen lung fiabilă pentru aceste programe de sprijinire a pazei de coastă libiene, completând astfel contribuțiile statelor membre.

Pe lângă aspectele legate de capacitatea pazei de coastă libiene, se constată o lipsă mai acută a mijloacelor de patrulare. Unele dintre acestea au fost reparate în afara țării; returnarea acestora, coroborată cu asigurarea formării necesare a echipajului și instituirea unui lanț de comandă și control adecvat, va spori capacitatea de acțiune a pazei de coastă libiene. Odată returnate, aceste active trebuie să fie menținute în stare de funcționare efectivă.

Consolidarea capacității pazei de coastă libiene urmărește, ca obiectiv pe termen lung, să se ajungă la o situație în care autoritățile libiene pot desemna o zonă de căutare și salvare în deplină conformitate cu obligațiile internaționale. Din această perspectivă, UE oferă sprijin financiar pazei de coastă italiene pentru ca aceasta să acorde asistență pazei de coastă libiene în instituirea unui centru de coordonare a operațiunilor de salvare pe mare, o condiție necesară pentru coordonarea eficace a operațiunilor de căutare și salvare în zona de căutare și salvare libiană, în conformitate cu legislația internațională¹⁹. Prin utilizarea infrastructurii de comunicații prin satelit a Rețelei mediteraneene Seahorse, care urmează să fie creată în acest an, paza de coastă libiană va putea să facă schimb de informații cu privire la incidente și să coordoneze activitățile de patrulare și de salvare cu cele desfășurate de pazele de coastă ale țărilor vecine, contribuind în mod semnificativ la operațiunile de salvare. Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă va sprijini această cooperare prin furnizarea sistematică de informații privind monitorizarea și supravegherea²⁰. Va fi necesar să se analizeze în continuare modalitățile de sprijinire și consiliere a pazei de coastă libiene după încheierea acțiunilor de formare și returnarea activelor.

În fine, în contextul Planului de acțiune al Strategiei UE în materie de securitate maritimă²¹, Comisia va sprijini, în 2017 (prin acordarea unui grant în valoare de 80 000 EUR), Forumul funcțiilor de pază de coastă din Marea Mediterană, care va ajuta paza de coastă libiană să dezvolte cunoștințe reciproce, să facă schimb de experiență și de cele mai bune practici și să identifice domeniile care vor face obiectul unei cooperări aprofundate cu funcțiile de pază de coastă din statele membre și din alte țări terțe care se învecinează cu Marea Mediterană.

¹⁹ Obligația navelor de a acorda asistență ambarcațiunilor aflate în pericol a fost consacrată atât de tradiție, cât și prin Convenția internațională din 1974 pentru ocrotirea vieții omenești pe mare (SOLAS). Conform Convenției internaționale din 1979 privind căutarea și salvarea pe mare (SAR), părțile la convenție au obligația să se asigure că se iau măsuri pentru furnizarea de servicii SAR adecvate în apele lor costiere. Părțile sunt, de asemenea, încurajate să încheie, cu țările vecine, acorduri SAR care implică crearea de regiuni SAR, punerea în comun a dotărilor, instituirea de proceduri comune, formare și vizite de legătură. Convenția prevede că părțile ar trebui să ia măsuri pentru a accelera intrarea în apele lor teritoriale a unităților de salvare ale altor părți. Libia a ratificat atât convenția SOLAS, cât și convenția SAR.

²⁰ Oferite de Eurosur - serviciile de fuziune Eurosur, gestionate de Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă, permit monitorizarea cu regularitate a punctelor de plecare din țările terțe, precum și detectarea și urmărirea navelor suspecte în Marea Mediterană, utilizând sisteme de raportare a navelor, sateliți și avioane de supraveghere.

²¹ Strategia Uniunii Europene în materie de securitate maritimă (SUESM) a fost adoptată de Consiliul European în iunie 2014. Aceasta este un plan comun la nivelul UE care vizează îmbunătățirea modului în care UE anticipează și răspunde provocărilor cum ar fi securitatea și pacea, în general, precum și controlul frontierelor externe.

Acțiuni-cheie:

- asigurarea finanțării pentru programele de formare destinate pazei de coastă libiene prin suplimentarea imediată cu 1 milion EUR a fondurilor pentru programul Seahorse, precum și prin grantul de 2,2 milioane EUR în cadrul Programului regional pentru dezvoltare și protecție în Africa de Nord;
- asigurarea faptului că sursele de finanțare durabilă acoperă diferitele nevoi de formare într-un mod complementar în viitor;
- acordarea de asistență autorităților libiene pentru instituirea unui centru de coordonare a operațiunilor de salvare pe mare și pentru îmbunătățirea cooperării operaționale cu statele membre;
- sprijinirea furnizării de active de patrulare suplimentare către paza de coastă libiană și asigurarea întreținerii acestora.

3. INTENSIFICAREA LUPTEI ÎMPOTRIVA CELOR CARE INTRODUC ILEGAL MIGRANȚI ȘI A TRAFICANȚILOR DE PERSOANE

În eforturile de limitare a plecărilor și de salvare de vieți omenești este esențial să se intensifice lupta împotriva celor care introduc ilegal migranți și a traficantilor de persoane în regiunea mediteraneeană și în nordul Africii. Combaterea introducerii ilegale de migranți este un obiectiv-cheie al operației Sophia și, în prezent, se depun eforturi pentru completarea acțiunii sale directe în marea liberă prin contribuția la capacitatea pazei de coastă libiene, astfel încât aceasta să poată fi eficientă în apele teritoriale ale Libiei. Operația Sophia contribuie, de asemenea, la creșterea gradului de sensibilizare cu privire la aceste chestiuni în raza sa de acțiune. Se vor avea în vedere și alte opțiuni pentru intensificarea monitorizării și a colectării de informații și pentru adaptarea la modul de operare în evoluție al persoanelor care introduc ilegal migranți, sprijinind astfel mai bine acțiunile autorităților libiene.

Principala prioritate este ca Rețeaua mediteraneeană Seahorse să devină operațională în primăvara anului 2017. Obiectivul acestui program este consolidarea capacităților autorităților de frontieră ale țărilor din Africa de Nord și dezvoltarea capacității acestora de a face schimb de informații și a coordona acțiunile cu omologii lor din UE și statele membre mediteraneene. Obiectivele specifice constau în creșterea gradului de cunoaștere a situației de către autoritățile țărilor din Africa de Nord cu privire la fluxurile de migrație neregulamentară și traficul ilicit, care au loc pe teritoriile lor (în special în regiunile costiere și apele teritoriale) și în consolidarea capacității de reacție a acestor autorități, la nivel național și regional, inclusiv pentru operațiunile de căutare și salvare pe mare. Un element important este crearea unei rețele de comunicare securizate între autoritățile de frontieră din toate țările mediteraneene.

Italia, Malta, Grecia, Cipru, Franța, Spania și Portugalia au conectat la Rețeaua mediteraneeană Seahorse centrele lor naționale de coordonare pentru supravegherea frontierelor din cadrul Eurosur. Se depun eforturi pentru a se asigura că paza de coastă libiană dispune de echipamentul necesar pentru a putea stabili conexiunea cu statele membre, astfel încât fiecare stat să poată să informeze celelalte state cu privire la incidente în timp aproape real și să își coordoneze activitățile de patrulare. Scopul este de a se asigura aceeași cooperare eficientă, inclusiv cu Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă, în materie de prevenire a introducerii ilegale de migranți, ca cea care are loc deja în Oceanul Atlantic.

Întrucât persoanele care introduc ilegal migranți utilizează tot mai frecvent ambarcațiuni mici și bărci pneumatice în locul bărcilor din lemn, o modalitate eficientă de a combate activitățile lor ar fi de a viza în mod specific mijloacele la care recurg persoanele care introduc ilegal migranți (bărci, ambarcațiuni, vehicule). Atingerea acestui obiectiv este dificilă și ar fi necesară o abordare coordonată, abordare pe care UE, prin intermediul operațiunilor, agențiilor și instrumentelor sale, este pregătită să o analizeze, împreună cu statele membre, Interpol și cu alți parteneri din regiune. Resursele de informații și de

supraveghere ar trebui să fie reunite pentru a monitoriza și a viza mai bine locațiile și rutele de aprovizionare, precum și pentru a identifica persoanele care introduc ilegal migranți care utilizează aceste locații și rute. În special, prin folosirea serviciilor de fuziune Eurosur s-ar putea monitoriza periodic punctele de plecare din țările terțe și s-ar putea identifica și urmări navele suspecte din Marea Mediterană, utilizând sisteme de raportare a navelor, sateliți și avioane de supraveghere. Aceste acțiuni vor completa eforturile depuse în marea liberă prin operația Sophia pentru combaterea activităților persoanelor care introduc ilegal migranți și ale traficantilor de persoane. Ar trebui, așadar, să se asigure disponibilitatea neîntreruptă a activelor pentru operația Sophia și ar trebui să se analizeze mai atent contribuția mai amplă pe care această operație o aduce la asigurarea securității maritime. O contribuție importantă o va aduce, de asemenea, grupul operativ comun Mare, găzduit de Europol, care a fost lansat în martie 2015 în vederea combaterii criminalității organizate care facilitează migrația neregulamentară în regiunea mediteraneeană. În februarie 2016, grupul operativ comun Mare a fost integrat în Centrul european privind introducerea ilegală de migranți al Europol. Grupul este format din specialiști detașați din șapte state membre. Aceste state membre fac schimb de informații în timp real, cu scopul de a submina rețelele de persoane care introduc ilegal migranți.

În fine, în combaterea organizațiilor criminale implicate în introducerea ilegală de migranți nu se pot obține rezultate eficiente și durabile decât dacă demersurile de combatere sunt însoțite, de asemenea, de măsuri menite să abordeze cauzele profunde, zădărniciind astfel eforturile acestor organizații de recrutare a membrilor care să desfășoare activitatea lor. Din această perspectivă, sprijinul continuu acordat municipalităților situate de-a lungul rutei de migrație (în special, în „centre de migrație” și orașe de coastă) ar trebui să fie intensificat²², astfel încât consolidarea capacităților, dezvoltarea socioeconomică și accesul la serviciile de bază (inclusiv pentru migranți) să poată fi întărite, iar activitățile de introducere ilegală de migranți să fie descurajate.

Acțiuni-cheie:

- asigurarea faptului că Rețeaua mediteraneeană Seahorse este operațională până în primăvara anului 2017, permițând, astfel, intensificarea schimbului de informații și a coordonării operaționale dintre paza de coastă libiană și statele membre participante;
- încurajarea participării Tunisiei, a Algeriei și a Egiptului la Rețeaua mediteraneeană Seahorse;
- vizarea mijloacelor la care recurg persoanele care introduc ilegal migranți prin punerea în comun a informațiilor între statele membre, EU NAVFOR MED operația SOPHIA, Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă, Europol, Interpol și alți parteneri din regiune, în special prin utilizarea serviciilor de fuziune Eurosur.

4. PROTECȚIA MIGRANȚILOR, RETURNAREA VOLUNTARĂ ASISTATĂ ȘI RELOCAREA

Acțiunile consolidate de combatere a introducerii ilegale de migranți vor duce la creșterea necesității de a lua acțiuni pe uscat, astfel încât să se ofere protecție și posibilități de returnare voluntară asistată. De asemenea, instabilitatea și lipsa de securitate au dus la strămutarea unui număr important de persoane, atât resortisanți proprii, cât și resortisanți ai unor țări terțe²³, multe din aceste persoane fiind foarte vulnerabile, în zone de tranzit și de plecare din interiorul țării, unde nu există o guvernare veritabilă. Contribuirea la asigurarea protecției migranților și abordarea presiunii acumulate reprezintă atât o provocare imediată, cât și o necesitate pe termen mai lung. Există patru direcții principale de acțiune: consolidarea protecției și a asistenței umanitare pentru migranți, asistență în vederea

²² Comitetul Regiunilor a făcut eforturi pentru a dezvolta cooperarea cu municipalitățile din Libia cu privire la o gamă largă de aspecte, printre care și migrația.

²³ Ar trebui remarcat faptul că Libia depinde de mult timp de forța de muncă constituită preponderent din lucrători migranți.

reintegrării în economia locală, returnarea voluntară în țara de origine și relocarea persoanelor care au nevoie de protecție internațională.

Trebuie să se acorde sprijin autorităților libiene, prin cooperare și dialog, pentru ca acestea să-și consolideze capacitatea de gestionare a migrației. Este deja în derulare un proiect care are ca scop identificarea persoanelor de contact din ministerele relevante (Ministerul de Interne, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Externe) și crearea de sinergii și platforme dedicate aspectelor legate de gestionarea migrației cu aceste ministere vizate²⁴.

Condițiile din centrele unde sunt găzduiți migranții sunt inacceptabile și nu respectă standardele internaționale în materie de drepturi ale omului. Asigurarea unor condiții adecvate în aceste centre este deosebit de importantă și este în concordanță cu combaterea relelor tratamente, a torturii, a extorcării și a tratamentelor inumane. O sarcină prioritară este colaborarea cu autoritățile libiene și cu organizațiile internaționale precum OIM și UNHCR, astfel încât să se asigure că aceste centre oferă condiții adecvate, în conformitate cu standardele privind drepturile omului. Ar trebui elaborate în continuare alternative la luarea în custodie publică, în special în cazul femeilor și al minorilor, în strânsă colaborare cu organizațiile internaționale. De asemenea, trebuie să se asigure securitatea atât a migranților, cât și a organizațiilor care oferă asistență în aceste centre.

Un alt aspect important este asigurarea accesului neîngrădit al UNHCR și al OIM la persoanele care au nevoie de protecție internațională, în special la persoanele vulnerabile.

Comisia va colabora cu autoritățile libiene și cu organizațiile internaționale vizate pentru a aborda aceste aspecte și va accelera finanțările specifice, dacă este cazul.

Unele dintre persoanele care au intrat în Libia și care sunt în prezent în această țară erau în căutarea unor oportunități de muncă. Multe dintre acestea sunt în prezent blocate, din cauza instabilității și a pierderii de locuri de muncă. O soluție posibilă la situația lor este încurajarea, în măsura în care este fezabil, a integrării locale. S-a lansat o inițiativă pilot, care ar trebui consolidată, cu scopul de a stabili comunitatea din zonele afectate de strămutări interne și de tranzitul migranților, inclusiv cu scopul de a crea oportunități de locuri de muncă pentru persoanele care au nevoie de protecție, de asemenea pentru a facilita acceptarea acestora de către comunitățile-gazdă.

Mulți alți migranți ar putea fi interesați să se reîntoarcă în țara de origine, dacă planurile lor de a găsi un loc de muncă în Libia sau de a călători în Europa nu se concretizează. În aceste cazuri, returnarea voluntară asistată poate fi o opțiune. UE derulează proiecte²⁵ care au ca scop facilitarea returnării voluntare, din Libia în țările lor de origine, a migranților blocați. În decembrie 2016 s-a adoptat o acțiune în valoare de 20 milioane EUR în cadrul Fondului fiduciar al UE pentru Africa, cu scopul de a consolida gestionarea migrației și de a răspunde nevoilor urgente de protecție și pierderilor de vieți omenești ale migranților, pierderi de vieți care nu pot fi acceptate. Proiectul se va concentra pe sprijinirea migranților în punctele de debarcare și în centre, precum și pe intensificarea repatrierii cu caracter umanitar în țările de origine (dincolo de obiectivul inițial de 5 000 de migranți) și a reintegrării²⁶. În cooperare cu autoritățile libiene, UE va depune eforturi pentru a asigura condiții de

²⁴ Proiect finanțat din IEV, 3 milioane EUR (componenta 1 a proiectului care sprijină gestionarea migrației și azilul pe bază pe drepturi în Libia).

²⁵ Proiecte în valoare totală de 35 milioane EUR, finanțate în cadrul Instrumentului european de vecinătate/al Instrumentului care contribuie la stabilitate și pace/al Instrumentului de cooperare pentru dezvoltare / al ajutorului umanitar și al Fondului pentru azil, migrație și integrare / al proiectului de dezvoltare regională.

²⁶ Acest proiect este parte a unei inițiative comune, în valoare de 100 de milioane EUR, a Fondului fiduciar al UE pentru Africa și a OIM; inițiativa asigură protecția și reintegrarea persoanelor returnate de-a lungul rutelor de migrație central-mediteraneene în paisprezece țări din Sahel și regiunea lacului Ciad, inclusiv Libia. Au contribuit financiar Germania (45 de milioane EUR) și Italia (22 de milioane EUR). Astfel, această inițiativă comună prevede acordarea de protecție unui număr de 60 000 de migranți blocați care au nevoie de protecție, asigurarea a 24 000 de returnări și a sprijinului de reintegrare pentru migranți, acțiuni de informare și de sensibilizare cu privire la pericolele migrației neregulate și cu privire la alternative la aceasta

securitate adecvate pentru operatorii internaționali implicați în activitățile de returnare voluntară asistată și este pregătită să intensifice cu celeritate aceste eforturi, inclusiv acțiunile complementare din țările învecinate, având în vedere demararea inițială a proiectului.

Posibilitățile de reintegrare în comunitățile locale și de returnare voluntară asistată ar putea fi completate prin relocare, în special în cazul celor mai vulnerabile persoane. UE analizează împreună cu UNHCR fezabilitatea unor măsuri concrete de punere în practică a relocării persoanelor care au nevoie de protecție internațională din Libia către statele membre ale UE și alți parteneri internaționali. Relocarea poate contribui la sosirea ordonată și în condiții de siguranță, pe teritoriul statului de relocare, a persoanelor care au nevoie de protecție internațională. Aceasta permite, de asemenea, efectuarea controalelor de securitate înainte ca persoana să ajungă pe teritoriul statelor de relocare și poate fi o dovadă de solidaritate față de țara-gazdă, pentru a o ajuta să facă față numărului mare de persoane care fug de război sau de persecuție. Aceasta poate, de asemenea, să reprezinte, un element de descurajare a persoanelor care au nevoie de protecție internațională să poarte în călătorii periculoase. Fezabilitatea, modalitățile concrete și ritmul acestor relocări ar trebui examinate în strânsă cooperare cu guvernul libian, cu partenerii internaționali și în funcție de evoluția situației de pe teren. De asemenea, statele membre ar trebui să fie dispuse să participe la relocarea din Libia²⁷.

Pe lângă această acțiune specifică ce urmează a fi promovată în Libia, UE ar trebui să continue cooperarea cu țările din regiune, cu scopul de a le sprijini în dezvoltarea sistemelor lor de azil și de migrație, începând cu înregistrarea migranților. Acest lucru va contribui, de asemenea, la îmbunătățirea sistemelor de protecție și de azil în regiune, în conformitate cu obiectivele Programului regional de dezvoltare și protecție pentru Africa de Nord. Astfel, atunci când condițiile sunt întrunite, statele membre pot aplica conceptul de țară terță sigură, prevăzut de acquis-ul în materie de azil. Dispozițiile privind țările terțe sigure reprezintă unul din elementele-cheie ale unui sistem eficient de gestionare a crizei migrației și ar trebui să se țină seama de acest aspect în discuțiile care au loc cu privire la reforma sistemului european comun de azil, precum și în discuțiile viitoare privind politica UE în materie de returnare și aplicarea sa viitoare.

Este important să se desfășoare campanii de informare în țările de origine și de-a lungul rutelor de migrație din Africa, dar sunt necesare și campanii de informare specifice în Libia care să evidențieze atât riscurile pe care le implică plecările neregulate, cât și posibilitățile de returnare voluntară asistată. Aceste activități ar trebui să se concentreze în special pe partea din amonte a rutei și în regiunile din sudul Libiei, întrucât proximitatea coastei oferă, în general, migranților un stimulente puternic să se deplaseze.

Acțiuni-cheie:

- colaborarea cu autoritățile libiene, astfel încât să se asigure îmbunătățirea condițiilor din centrele pentru migranți, acordând o atenție specială persoanelor vulnerabile și minorilor; intensificarea cooperării cu OIM și UNHCR în această privință;
- intensificarea activităților și a cooperării cu municipalitățile din Libia în vederea promovării mijloacelor de subsistență alternative și a sprijinirii rezilienței comunităților locale care găzduiesc migranți;
- sprijinirea autorităților libiene în eforturile lor de consolidare a capacității în materie de gestionare a migrației;
- sprijinirea, în cooperare cu autoritățile libiene, a organizațiilor internaționale, precum UNHCR, în abordarea situației persoanelor care au nevoie de protecție internațională, inclusiv a posibilității

pentru 2 000 de comunități din zonele expuse la migrație și pentru 200 000 de migranți de-a lungul rutei. Acțiunile sprijină, de asemenea, colectarea și analizarea datelor în fiecare țară vizată și la nivel regional, pentru a adapta politicile și acțiunile pe baza elementelor colectate și consolidarea capacității guvernelor și a părților interesate locale, pentru a se asigura sustenabilitatea și asumarea responsabilității pentru acțiuni.

²⁷ Este, de asemenea, important rezultatul propunerii de instituire a cadrului de relocare al Uniunii [COM(2016) 468 final, 13.7.2016].

de relocare;

- sprijinirea OIM în eforturile sale de îmbunătățire a situației migranților din Libia și de punere în aplicare a unui proiect privind returnarea voluntară asistată din Libia, având în vedere extinderea ulterioară a proiectului dincolo de obiectivul inițial de 5 000 de migranți.

5. GESTIONAREA FLUXURILOR DE MIGRANȚI CARE TRAVERSEAZĂ FRONTIERA SUDICĂ

Un număr mare de migranți și de persoane strămutate intern sunt deja prezente pe teritoriul Libiei, iar pentru a reduce presiunea exercitată de migrație este esențial să se gestioneze fluxurile de persoane nou-venite care traversează frontiera sudică. Reușita Planului de acțiune de la Valletta și a Cadrului de parteneriat va fi importantă în acest sens.

O serie de eforturi ale UE, în special misiunile și proiectele din cadrul politicii de securitate și apărare comună (PSAC) desfășurate în regiune, contribuie la soluționarea acestei provocări.

Misiunea UE de asistență la frontieră (EUBAM) în Libia, desfășurată în prezent în Tunis, a dezvoltat acum capacitatea de a desfășura vizite independente la Tripoli. Aceasta finalizează cartografierea actorilor-cheie din domeniul securității și analizează, în colaborare cu autoritățile libiene, posibilitățile pentru o viitoare misiune civilă în cadrul PSAC. Această misiune potențială ar putea fi în domeniul forțelor de poliție/al statului de drept/al gestionării frontierelor și ar putea oferi consiliere și formare autorităților libiene. Se vor depune eforturi suplimentare pentru participarea la acțiunile de sprijinire a autorităților libiene. Aceste eforturi ar putea fi corelate cu acțiunile întreprinse prin intermediul altor instrumente, inclusiv prin intermediul operației Sophia și al Agenției Europene pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă, în vederea îmbunătățirii monitorizării și a fluxurilor de informații²⁸. Furnizarea de tehnologii, vehicule și alte mijloace ar trebui, de asemenea, avută în vedere pentru a îmbunătăți controlul frontierelor terestre dintre Libia și țările învecinate.

Un rol esențial îl au eforturile de stabilizare la nivel local în consolidarea cooperării cu comunitățile-gazdă. În sudul Libiei, din luna mai 2016 este în curs de desfășurare un proiect al OIM. Acesta vizează comunitățile-gazdă, persoanele strămutate în interiorul țării și migranții și ar putea fi evaluat pentru a se stabili dacă proiectul ar trebui extins și duplicat în altă parte. Prin intermediul Instrumentului care contribuie la stabilitate și pace, UE sprijină o serie de proiecte menite să contribuie la soluționarea conflictelor, la punerea în aplicare a unui acord între părțile aflate în conflict și la consolidarea eforturilor depuse pe plan local pentru reducerea violenței, în special în sudul Libiei.

Contribuția UE la gestionarea migrației în sudul Libiei include acordarea de sprijin pentru consolidarea capacității de securitate și de apărare și pentru procesele de cooperare în materie de securitate regională în Sahel, în special în cadrul G5. Misiunea UE de instruire și EUCAP Sahel Mali²⁹ contribuie la îmbunătățirea controlului la frontieră în Mali prin intermediul activităților de formare și consiliere. Nigerul, una dintre principalele țări de tranzit pentru migranți în drumul lor către Europa, beneficiază de un angajament PSAC mai solid, inclusiv de prezența permanentă a misiunii EUCAP Sahel Niger³⁰ în Agadez. Scopul acesteia este sprijinirea autorităților nigeriene în demersul de

²⁸ Aceste eforturi ar putea beneficia, de asemenea, de serviciile de fuziune Eurosur.

²⁹ Misiunea EUCAP Sahel Mali a fost lansată în ianuarie 2015, în urma desfășurării Misiunii de instruire a UE în Mali în 2013, cu scopul de a îmbunătăți capacitățile forțelor de securitate internă maliene, în vederea îmbunătățirii eficienței lor operaționale, a restabilirii structurilor lor ierarhice respective, a consolidării rolului autorităților judiciare și administrative în ceea ce privește conducerea și controlul misiunilor lor și a facilitării redeschidurii acestora în nordul țării.

³⁰ Misiunea EUCAP Sahel Niger a fost lansată în iulie 2012, cu scopul de a îmbunătăți capacitățile forțelor de securitate din Niger de combatere a terorismului și a criminalității organizate, precum și cu scopul de a contribui la consolidarea stabilității politice, a securității și a guvernantei în Niger. Începând din 2015,

abordare a migrației neregulamentare și de combatere a traficului de persoane și a criminalității organizate. În contextul regionalizării misiunilor PSAC în Sahel și al instituirii preconizate a unei rețele PSAC în regiune, se extinde sprijinul acordat în aceste domenii și la alte țări din regiune, în special Mauritania, Burkina Faso și Ciad.

Activitatea desfășurată cu Republica Niger în temeiul Cadrului de parteneriat ar trebui să fie exploatată pe deplin pentru a încetini fluxurile la frontiera din sudul Libiei. Numărul persoanelor care au părăsit Nigerul, încercând să traverseze în mod periculos Sahara, a scăzut de la peste 70 000 în mai 2016 la aproximativ 1 500 în luna noiembrie³¹. Activitatea de la Agadez poate juca un rol esențial în acest sens. Printre măsurile concrete s-ar putea număra măsuri de informare suplimentară a comunităților și a migranților, acțiuni de sensibilizare și extinderea măsurilor de returnare voluntară asistată și de reintegrare la alte locații, pe lângă Agadez și Niamey. Agadez ar putea fi folosit, de asemenea, ca un punct de popas pentru returnarea voluntară asistată a migranților blocați în Libia. Acest aspect este legat de sprijinul care se acordă în prezent autorităților de frontieră din Niger pentru un control mai bun al frontierei Niger-Libia.

În plus, se va acorda sprijin zonei Agadez care dezvoltă o economie locală ce nu este asociată introducerii ilegale de migranți. Eforturile de consolidare a controlului Nigerului asupra frontierei Niger-Libia, în vederea controlării fluxului de migranți, precum și eforturile de asistare a returnărilor voluntare trebuie să țină seama de efectele potențiale asupra comunităților din nordul Nigerului care sunt susținute din punct de vedere economic de activitățile de introducere ilegală de migranți, pentru a asigura astfel mijloace de subzistență alternative adecvate și accesul la piețe viabile și legale care să înlocuiască activitățile de introducere ilegală de migranți.

Cooperarea intensă cu Nigerul presupune, de asemenea, măsuri specifice împotriva persoanelor care introduc ilegal migranți. Strategia pe care o elaborează Nigerul prevede echipe comune de anchetă, punerea în aplicare a legii din 2015 privind combaterea activităților de introducere ilegală de migranți, precum și consolidarea capacității anchetatorilor și a procurorilor de a contribui la asigurarea aplicării controalelor având ca obiect fluxurile care trec prin Niger. Un ofițer de legătură european în materie de migrație și un ofițer de legătură din cadrul Agenției Europene pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă vor fi trimiși în curând în Niger pentru a ajuta UE să își consolideze în continuare capacitatea de a purta discuții și de a dezvolta cooperarea cu autoritățile din Niger în ceea ce privește combaterea migrației neregulamentare și organizarea mai bună a gestionării migrației.

Legăturile mai strânse dintre prezența UE în Niger și Mali și Europol pot, de asemenea, să îmbunătățească evaluarea și analizarea activităților traficantilor și a persoanelor care introduc ilegal migranți și pot să sprijine mai bine autoritățile locale, în corelație cu un program existent sprijinit de Fondul fiduciar al UE pentru Africa care are ca scop consolidarea legăturilor cu Interpol. Acest model de succes, care s-a dovedit că reduce numărul sosirilor de migranți neregulamentari, ar trebui să fie reiterat cu alți parteneri regionali, în special Mali, Ciad, Egipt, Algeria și Sudan, precum și în alte țări vizate de procesele de la Khartoum și Rabat.

UE promovează deja în mod activ dialogul dintre Libia și vecinii săi din sud privind gestionarea frontierelor lor comune și cooperarea în materie de informații referitoare la rutele de migrație. Comitetul UE-Libia pentru gestionarea integrată a frontierelor terestre a fost instituit în august 2016, în scopul efectuării de schimburi privind gestionarea frontierelor. Un alt forum potențial pentru cooperarea operațională suplimentară în regiune este Comunitatea de Informații Africa-Frontex, care oferă un cadru pentru schimbul periodic de cunoștințe și de informații în domeniul securității frontierelor; aceasta ar putea elabora analize de risc și ar putea desfășura misiuni pe termen scurt

misiunea a contribuit, prin controlul și gestionarea îmbunătățite a fluxurilor de migrație, la combaterea migrației neregulamentare și la reducerea nivelului criminalității conexe.

³¹ COM (2016) 960 final, 14.12.2016, Al doilea raport intermediar: primele rezultate cu privire la Cadrul de parteneriat cu țările terțe în contextul Agendei europene privind migrația.

pentru a identifica rutele de migrație și posibilele schimbări, recurgând eventual la imagini prin satelit. Dialogul va contribui la potențialele acțiuni și sectoare prioritare pentru o cooperare sporită în cadrul Fondului fiduciar al UE pentru Africa. Programele regionale, precum Euromed Migrație IV³² și profilurile privind migrația între orașele mediteraneene³³, oferă platforme privilegiate de promovare a dialogului privind migrația dintre țările din regiune și permit schimbul de experiențe și de cele mai bune practici la nivel regional. Această activitate a fost impulsionată de o reuniune pe tema gestionării frontierelor, care a avut loc în iunie 2016, la care au participat Înalțul Reprezentant/vicepreședintele Comisiei Europene și miniștrii de externe din Libia, Niger și Ciad. Acest forum ar putea fi utilizat în continuare pentru a aborda aspectele legate de introducerea ilegală de migranți.

Acțiuni-cheie:

- utilizarea întregii game de misiuni și proiecte ale UE menite să sprijine autoritățile libiene în demersurile de gestionare a frontierelor și de protecție a migranților în sudul Libiei;
- promovarea cooperării transfrontaliere, a dialogului și a schimbului de informații dintre Libia și vecinii săi din sud, inclusiv valorificând Comunitatea de Informații Africa-Frontex la potențialul său deplin;
- pe baza cooperării existente cu Niger în temeiul Cadrului de parteneriat, luarea de măsuri suplimentare pentru a aborda presiunea migrației spre nord, pentru a combate introducerea ilegală de migranți și pentru a promova returnarea voluntară asistată.

6. INTENSIFICAREA COOPERĂRII CU EGIPTUL, TUNISIA ȘI ALGERIA — PREVENIREA MIGRAȚIEI NEREGULAMENTARE ȘI A DEPLASĂRII RUTELOR

Odată cu acțiunile comune întreprinse cu Libia, trebuie redus la minimum riscul de apariție a altor rute în țările învecinate prin aprofundarea dialogului și a cooperării în materie de migrație în regiune. Țări precum Algeria, Egipt și Tunisia, care găzduiesc un număr important de migranți, ar fi putea beneficia de sprijin pentru returnarea voluntară asistată. De asemenea, ar fi necesar să se acorde asistență suplimentară acestor țări, astfel încât să își dezvolte propriul sistem de azil funcțional și să sprijine persoanele care au nevoie de protecție internațională. Atât cooperarea acestor țări cu ONU și agențiile UE³⁴, cât și participarea lor la inițiative comune, precum Rețeaua mediteraneeană Seahorse, ar putea, de asemenea, să aibă o bază mai stabilă. Astfel, s-ar promova atât cooperarea practică, cât și o abordare comună pentru o mai bună gestionare a migrației, pentru salvarea de vieți omenești pe mare, cu respectarea deplină a drepturilor omului, în conformitate cu standardele internaționale și ale UE.

Acordul de asociere pe care UE l-a încheiat cu Egiptul în 2004 conține dispoziții privind cooperarea în domeniul migrației, dar au fost întreprinse doar un număr limitat de acțiuni ulterioare. Dialogul oficial UE-Egipt a fost reînnoit în temeiul politicii europene de vecinătate revizuite, iar Prioritățile parteneriatului UE-Egipt³⁵, cadrul politic general care va ghida relațiile în anii următori, va include un capitol consacrat consolidării cooperării cu privire la toate aspectele legate de migrație și mobilitate. Aceasta este în prezent o caracteristică importantă a contactelor de la nivel politic, cel mai recent cu

³² Un proiect regional în valoare de 6,4 milioane EUR (finanțare acordată din fondurile IEV) care urmărește punerea în aplicare a unei abordări cuprinzătoare și comune, menită să consolideze dialogul și cooperarea eficiente în materie de migrație, mobilitate și aspecte legate de protecția internațională în țările din vecinătatea sudică a UE.

³³ Un proiect regional în valoare de 1,9 milioane EUR (finanțare acordată din fondurile NEAR-TS) care contribuie la îmbunătățirea planurilor de migrație la nivel de oraș în regiunea sud-mediteraneeană prin: cooperarea, prin intermediul unei rețele specializate, între reprezentanții orașelor și experți din cinci orașe sud-mediteraneene și cinci orașe europene.

³⁴ Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă discută pe marginea unui acord de lucru cu autoritățile egiptene.

³⁵ În timp ce negocierile au fost finalizate, Prioritățile parteneriatului UE-Egipt nu au fost încă adoptate în mod oficial.

ocazia vizitelor efectuate de mai mulți comisari la Cairo, în toamna anului 2016, urmate de vizita înalților funcționari din 22 ianuarie, motiv pentru care UE așteaptă cu interes lansarea iminentă a cooperării globale în materie de migrație cu Egiptul. De asemenea, această cooperare va fi intensificată odată cu detașarea rapidă a ofițerului de legătură european în materie de migrație în Delegația UE din Egipt.

Amploarea tranzitului prin Tunisia și a numărului de plecări din Tunisia este scăzută. Cu toate acestea, cadrul creat prin Parteneriatul pentru mobilitate încheiat în martie 2014 a contribuit la o mai bună gestionare a sprijinului operațional și financiar. Relațiile în acest domeniu intră acum într-o nouă etapă, conform Cadrului de parteneriat³⁶. Comunicarea comună privind Consolidarea sprijinului acordat de UE Tunisiei³⁷ a propus consolidarea sprijinului pe care UE îl acordă în domenii precum: abordarea cauzelor profunde ale migrației neregulate, elaborarea și punerea în aplicare a unei politici în materie de migrație și azil cuprinzătoare și eficiente la nivel național. Aceasta ar presupune o cooperare practică în ceea ce privește returnarea, oportunitățile de migrație legală și sprijinirea capacității Tunisiei de prevenire a migrației neregulate. Un proiect de reformă a sectorului de securitate în valoare de 23 de milioane EUR oferă sprijin pentru consolidarea capacității în domeniul gestionării frontierelor. Detașarea iminentă a unui ofițer de legătură european în materie de migrație în Delegația UE din Tunisia va servi drept sprijin permanent în vederea intensificării cooperării.

În octombrie 2016, Tunisia și UE au desfășurat, de asemenea, o primă rundă de negocieri pe marginea acordurilor privind facilitarea eliberării vizelor și readmisia. Dacă negocierile se vor încheia rapid, Tunisia ar fi prima țară din vecinătatea sudică a UE care va beneficia de un acord privind facilitarea eliberării vizelor, eficient și ambițios. Acordul de readmisie ar crea o bază solidă pentru relațiile în materie de migrație și ar servi ca un factor de descurajare pentru potențialii migranți în tranzit. Cooperarea practică îmbunătățită în materie de readmisie ar putea consta deja în identificarea mai rapidă a migranților și în eliberarea mai eficientă a documentelor de călătorie necesare.

Prioritățile parteneriatului UE-Algeria³⁸ vor include cooperarea mai strânsă în materie de migrație și aspecte legate de mobilitate, iar în același timp se poartă discuții cu autoritățile algeriene pentru ca un prim proiect să fie finanțat prin Fondul fiduciar al UE pentru Africa³⁹. În definirea acestei cooperări se va lua în considerare poziția Algeriei, atât ca țară de origine, cât și ca țară de tranzit.

Acțiuni-cheie:

- aprofundarea dialogului și a cooperării operaționale în materie de gestionare a fluxurilor de migrație cu Egiptul, Tunisia și Algeria;
- întărirea cooperării practice cu Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă, inclusiv în ceea ce privește returnările.

7. MOBILIZAREA DE FONDURI PENTRU AFRICA DE NORD

Deși principala problemă în abordarea fluxurilor de migrație pe ruta central-mediteraneeană nu este, în primul rând, lipsa de finanțare, ci, mai degrabă, dificultatea de a găsi parteneri la fața locului care să pună în aplicare acțiunile, va fi nevoie de finanțare pentru o serie de acțiuni propuse în prezenta comunicare comună, ca de exemplu pentru formarea și dotarea pazei de coastă libiene, pentru

³⁶ COM(2016) 385 final, 7 iunie 2016.

³⁷ JOIN(2016) 47 final, 29 septembrie 2016.

³⁸ În timp ce negocierile au fost finalizate, Prioritățile parteneriatului UE-Algeria nu au fost încă adoptate în mod oficial.

³⁹ Prin acest proiect se acordă sprijin pentru o anchetă statistică privind migrația, pentru punerea în aplicare a Strategiei naționale pentru prevenirea și combaterea traficului de persoane și pentru sănătatea migranților (combaterea HIV și a tuberculozei).

îmbunătățirea condițiilor din centrele pentru migranți, pentru intensificarea returnărilor voluntare asistate sau a cooperării transfrontaliere și regionale.

O parte din aceste acțiuni pot fi finanțate în cadrul paletii largi de proiecte aflate deja în curs de desfășurare: peste 50 de milioane EUR⁴⁰ au fost deja rezervate pentru proiectele legate de migrație din Libia. Vor fi puse la dispoziție fonduri suplimentare dintr-o varietate de surse. Fondul fiduciar al UE pentru Africa, prin componenta „Africa de Nord”, este principalul instrument specific în acest sens, accentul fiind pus în principal pe ruta central-mediteraneeană. În 2017 se va pune la dispoziție un pachet financiar în valoare de 200 de milioane EUR pentru componenta „Africa de Nord” a acestui fond. Se va acorda prioritate proiectelor legate de migrație referitoare la Libia. Comisia va reexamina nevoile de finanțare suplimentare într-o etapă ulterioară, în 2017, din perspectiva progreselor înregistrate în punerea în aplicare a acțiunilor identificate în prezenta comunicare comună și a rezultatelor acestora pe teren și având în vedere acțiuni suplimentare în 2018. Fondul fiduciar al UE pentru Africa este conceput pentru a permite finanțarea nu numai de la bugetul UE, ci și din contribuțiile statelor membre. Contribuțiile financiare naționale la fondul fiduciar sunt în valoare de 152 de milioane EUR. De asemenea, statele membre au acordat un sprijin important, în special prin punerea la dispoziție a unor active, precum nave și prin programe bilaterale. Statele membre sunt invitate să participe cu cantumuri echivalente contribuției UE la componenta „Africa de Nord” a fondului, să extindă amploarea intervențiilor și să maximizeze impactul pe teren.

Fondul fiduciar al UE pentru Africa se dovedește a fi un mijloc eficace de a obține rezultate în mod rapid. Comisia poate deja să concluzioneze că acesta va fi în continuare un instrument util pentru acțiunile prevăzute în prezenta comunicare.

Acțiuni-cheie:

- mobilizarea a 200 de milioane EUR pentru proiectele din 2017 aferente componentei „Africa de Nord” a Fondului fiduciar al UE pentru Africa, acordând prioritate proiectelor legate de migrație referitoare la Libia;
- participarea statelor membre cu cantumuri echivalente contribuției UE la componenta „Africa de Nord” a Fondului fiduciar pentru Africa.

8. CONCLUZII

Este clar că, dacă nu se iau măsuri suplimentare, începând cu primăvara anului 2017, fluxurile necontrolate de migrație neregulamentară pe ruta central-mediteraneeană vor continua la nivelul foarte ridicat înregistrat în 2016. Întrucât marea majoritate a migranților încearcă să traverseze Marea Mediterană de pe țărmul libian, statele membre ale UE, în special cele mai afectate de fluxul de migrație, și anume Italia și Malta, lucrează îndeaproape cu autoritățile libiene pentru a controla aceste fluxuri și a salva vieți omenești pe mare. Este nevoie ca aceste eforturi să beneficieze de sprijinul deplin al Uniunii Europene în ansamblul său. În ultimii doi ani, în conformitate cu Agenda europeană privind migrația, UE a pus în aplicare o serie de acțiuni, politici și finanțări pentru a contribui la gestionarea eficientă a crizei refugiaților și a migrației, inclusiv pe ruta central-mediteraneeană, sub toate aspectele și în spirit de solidaritate.

Prezenta comunicare comună are la bază această activitate și stabilește un nou set de acțiuni operaționale cuprinzătoare care să fie adoptate rapid de către toți actorii, astfel încât să se salveze vieți omenești, să se combată introducerea ilegală de migranți, să se îmbunătățească condițiile migranților și ale refugiaților din țările de tranzit din Africa de Nord, să se încurajeze returnarea în țările de origine și în cele din urmă să se stopeze fluxurile. Aceste acțiuni se concentrează pe toate etapele cheie de-a

⁴⁰ În această cifră intră 30,5 milioane EUR pentru proiectele legate de migrație, care sunt derulate în Libia și sunt finanțate în temeiul Instrumentului european de vecinătate, al Instrumentului care contribuie la stabilitate și pace și al programelor regionale de dezvoltare și protecție, precum și 20 de milioane EUR finanțate din Fondul fiduciar al UE pentru Africa.

lungul rutei central-mediteraneeane și țin seama de contextul regional mai amplu. Deși nu există o soluție miraculoasă, luate în ansamblu, aceste acțiuni ar putea avea un impact real și ar putea contribui la subminarea modului de operare al persoanelor care introduc ilegal migranți și la împiedicarea călătoriilor periculoase din Marea Mediterană. Succesul acestor acțiuni va depinde de cooperarea strânsă a partenerilor relevanți din Africa de Nord, de eforturile concertate și angajamentele statelor membre, ale instituțiilor UE, precum și de cooperarea cu organizații internaționale, cum ar fi UNHCR și OIM . Unele dintre acțiunile propuse pot fi puse în aplicare la scară completă numai după ce situația de pe teren permite acest lucru. Acțiunile propuse completează acțiunile întreprinse deja în cadrul Agendei europene privind migrația, ca de exemplu noul cadru de parteneriat în materie de migrație cu țările terțe și activitatea în curs de desfășurare pentru consolidarea politicilor interne ale UE, precum sistemul european comun de azil și acțiunile comune privind returnarea. Pe baza celor de mai sus, Comisia recomandă ca șefii de stat sau de guvern care se reunesc la Valletta, la 3 februarie, să aprobe acțiunile operaționale evidențiate în prezenta comunicare comună și descrise în anexa 1.